

De Minister van LNV
Mw. C. Schouten
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onze referentie: G036/Wnb-PAS-A1

Onderwerp: Afsprakenlijst met landbouworganisaties ramp voor de natuur

's-Gravenhage, 18 december 2019

Excellentie,

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak uitspraak uitgedaan over het PAS.

In vervolg op die uitspraak zijn honderden vergunningbesluiten vernietigd en zijn vele duizenden reeds gerealiseerde projecten illegaal geworden, en daarmee vatbaar voor handhaving. Ook voorafgaand aan het PAS werden duizenden bedrijfsactiviteiten ondernomen zonder de wettelijk voorgeschreven natuurvergunning, in uw beleid cryptisch omschreven als 'interim-uitbreiders'.

Het langdurig en grootschalig toelaten van onwettige bedrijfsvoering is als een bijl aan de wortels van de rechtsstaat. Een gezonde natuur is een existentiële voorwaarde voor mensen, dieren en planten. Op het bevoegde gezag rust de verantwoordelijkheid voor het behoud van de Nederlandse natuur en een plicht tot handhaving indien de wettelijk bepaalde natuurbescherming wordt geschonden. Het bevoegde gezag schiet op dit punt al vele jaren ernstig tekort.

Nederland staat momenteel andermaal¹ voor belangrijke keuzes om de stikstofdeposities gereduceerd te krijgen. Centraal daarbij staat de aanpak van ammoniakdeposities vanwege de veehouderij. De Nederlandse landbouw veroorzaakt 67% van de nationale stikstofemissies (en niet 46% zoals door sommigen wordt beweerd). Het voortbestaan van veel Nederlandse natuurwaarden is direct afhankelijk van ingrijpende emissiereducties.

U wordt herinnerd aan de brieven van MOB van 14 december 2010 en 2 februari 2011 aan de Tweede kamer. En, bij brief van 17 februari 2015 is de toenmalige Staatssecretaris van Economische Zaken zienswijzen toegezonden op het ontwerp PAS. Bij herhaling en uitvoerig onderbouwd is gesteld dat het PAS een doodlopend spoor is. Aan die inbreng is toen geen gewicht toegekend. U kunt verzekerd zijn dat Mobilisation en vereniging Leefmilieu een herhaling van zetten onder geen beding zullen aanvaarden.

¹ Ter herinnering: de actuele stikstofcrisis betreft een herhaling van 1993 en 2007.

Het PAS was een reactie op het falende vergunningenbeleid middels provinciale salderingsbanken. En dat beleid was weer een vervolg op de Interimwet Ammoniak en Veehouderij, waaronder de ammoniakreductieplannen. U wordt herinnerd aan de belastinggeld verslindende reconstructieplannen, die schandelijk faalden in hun opzet om de veehouderij hervormd te krijgen. De stikstofschaade treedt nu al meer dan 50 jaar op. De cumulatieve schade door de 50-jarige *overload* aan stikstof is enorm, en voor sommige natuurwaarden mogelijk inmiddels zelfs fataal.

Zie bijgevoegde afbeeldingen met bijbehorende toelichting. De urgentie en noodzaak van een ingrijpende emissiereductie kan onmogelijk nog onderwerp van debat zijn. Wij hebben reeds eerder gesteld dat de stikstofemissies van alle sectoren, waaronder ook de agrarische sector, binnen 10 jaar met minimaal 50% dienen af te nemen.

Hierin geldt dat niet gesproken kan worden over emissie'rechten'. Natuurvernietiging is geen recht. Ondernemers maken geen aanspraak op emissierechten. Op emittenten rust te allen tijde een emissiereductieplicht, dit uiteraard binnen de redelijke grenzen van de technische en economische mogelijkheden.

Op 11 december heeft een bijeenkomst plaats gehad op het Catshuis, waarbij onze en andere natuurorganisatie overleg hebben gevoerd met u en de heer Rutte over de noodzakelijke oplossingsrichtingen. Daarbij is u een plan van aanpak overlegd waarin de noodzaak wordt gesteld van hervorming van de Nederlandse landbouw, alsmede de onvermijdelijkheid van een krimp van de veestapel. Daarbij is ook genoemd dat van technische maatregelen geen hoge verwachtingen meer kunnen bestaan, aangezien de realistische technieken reeds merendeels worden toegepast. Emissiereductie via het aangekondigde veevoerspoor is een dood spoor.

U voert separaat ook overleg met vertegenwoordigers van de agrarische sector, waaronder het Catshuisontbijt van afgelopen maandag 16 december. Er blijken verregaande afspraken te zijn gemaakt met de landbouwsector. Die afspraken zijn nooit met ons besproken. Die afspraken staan gelijk aan een scherpe ontkenning van wat noodzakelijk is voor natuurbehoud. Bovendien, met het stellen van deze politieke feiten rijdt u het werk van de Commissie Remkes ernstig in de wielen.

Op u rust de wettelijke plicht uitsluitend ruimte te bieden voor ondernemerschap dat verenigbaar is met natuurbehoud. U kunt zich niet permitteren om stikstofbesluiten te nemen die opnieuw gaan sneuvelen bij de rechter. Op u rust de verantwoordelijkheid om tot een akkoord te komen dat ook op draagvlak kan rekenen van de organisaties die opkomen voor natuurbehoud. De door u gemaakte afspraken met de landbouwsector voordat de Commissie Remkes haar rapport heeft uitgebracht en waarbij de natuurorganisaties zijn gepasseerd zijn zonder betekenis, en dienen te worden herroepen. Deze gang van zaken is onacceptabel.

U wordt voorgesteld om Mobilisation en vereniging Leefmilieu met de belangrijkste vertegenwoordigers van de veehouderijsector uit te nodigen voor overleg. Er kunnen immers uitsluitend afspraken worden gemaakt die ook op het draagvlak van natuurorganisaties kunnen rekenen. Wij stellen voor dat dit gesprek zo vroeg mogelijk in januari plaats zal hebben.

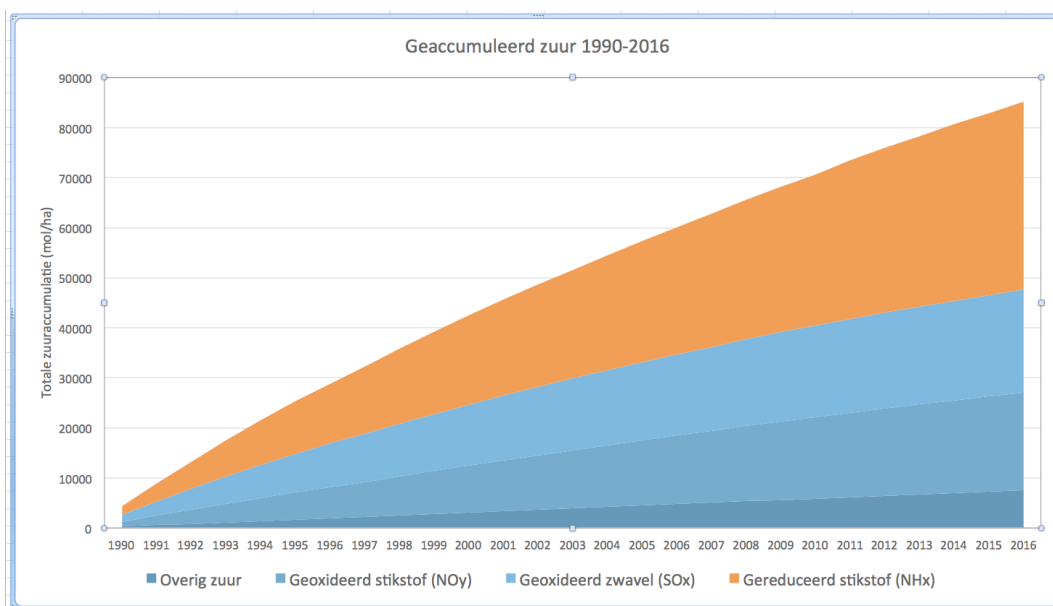
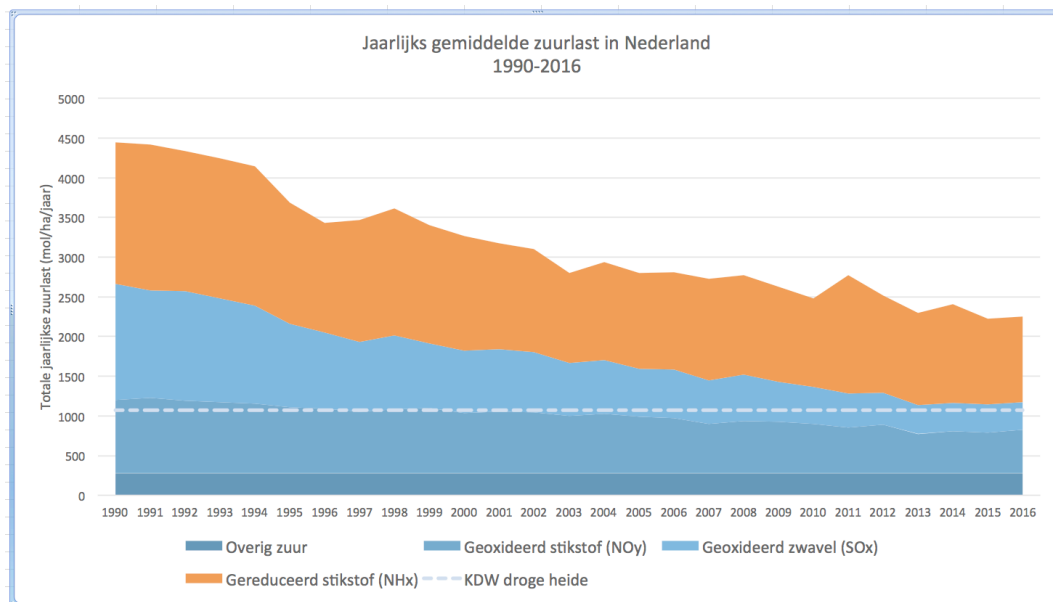
Graag vernemen wij uw reactie.

Hoogachtend,

Johan Vollenbroek,
Mobilisation for the Environment, mede namens vereniging Leefmilieu

In de eerste afbeelding wordt de gemiddelde jaarlijkse zuurlast is weergegeven. In de tweede afbeelding worden dezelfde jaarlijkse zuurlast weergegeven, maar dan geaccumuleerd.

Waar de eerste afbeelding bij sommigen wellicht enig optimisme oproept, moet worden vastgesteld dat de tweede afbeelding een meer reëel beeld van de fysisch-ecologische bodemgesteldheid weergeeft.

Conclusie: er is zeker geen sprake van herstel. De verslechtering door de *overload* aan stikstof blijft toenemen. Daar doet de daling van de jaargemiddelde bijdrage niets aan af zolang die jaargemiddelden de KD-waarden fors blijven worden overschreden.